

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ
ВАЗИРЛИГИ**

Руйхатга олинди:

№ БД-5510200-3.13

2021 йил “04” 06

Соғлиқни сақлаш вазирлиги

121 -сонли буйруғи

2021 йил “04” 06

**НЕЙРОХИРУРГИЯ, БОЛАЛАР НЕЙРОХИРУРГИЯСИ
МОДУЛИ ДАСТУРИ**

Билим соҳаси:	500000	Соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот
Таълим соҳаси:	510000	Соғлиқни сақлаш
Таълим йўналиши:	5510200	Педиатрия иши

Тузувчилар:

Кариев Г.М.	ТошПТИ Нейрохирургия, болалар нейрохирургияси кафедраси профессори, т.ф.д.
Усманханов О.А.	ТошПТИ Нейрохирургия, болалар нейрохирургияси кафедраси доценти, т.ф.н.
Рахимов И.	ТошПТИ Нейрохирургия, болалар нейрохирургияси кафедраси ассистенти

Такризчилар:

Мажидова Ё.Н.	ТошПТИ Неврология, болалар неврологияси кафедраси мудири, профессор, т.ф.д.
Кариев Ш.М.	МСЭ ТошВМО, Нейрохирургия кафедраси мудири профессор, т.ф.д.

Модул дастури Тошкент Педиатрия тиббиёт институтида ишлаб чиқилган.

Модул дастури ТошПТИ Кенгашида кўриб чиқилган ва тавсия қилинган (2021 йил “ 27 ” январдаги “ 8 ” – сонли баённома).

Модул дастури Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги хузуридаги тиббиёт ва фармацевтика узлуксиз касбий таълими муассасалараро Мувофиқлаштириш кенгашининг 2021 йил “ 13 ” апрел даги “ 3 ” – сонли баённома билан маъқулланган.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2021 йил “ 4 ” июн даги “ 121 ” – сонли буйругининг 1 – иловаси билан модул дастури рўйхати тасдиқланган.

1. Ўқув модулининг долзарблиги ва олий таълимдаги ўрни

Нейрохирургия, болалар нейрохирургияси модули ўқув режанинг клиник модуллари блокига тааллуқли бўлиб, 5 курсда ўқитилади ва умумий амалиёт шифокори, педиатрида тиббий билимлар асосини шакллантиришда муҳим аҳамиятга эга. Нейрохирургия, болалар нейрохирургияси модули, асаб системасининг шаклий ўзгаришлари ва шикастланишларини ўргатади. Шу шикастланишларнинг сабаблари, механизмлари, ташхислаш усуллари ва профилактикасини ўргатади. Хозирги кунда ушбу модул эрта ташхислашга алоҳида ўрин ажратган, чунки даволаш ва беморларни эрта реабилитацияси билан узвий боғлиқдир. Нейрохирургия модули саломатликнинг илмий методологик асосларини шакллантиришдан, ҳамда нейрохирургик фаоллигини олдиндан айтиб беришдан, клиник модул ўрганишга замин яратади.

Модулни ўқитиш учун неврология, травматология, анатомия, топографик анатомия модуллари замин ҳисобланади. У бошқа модуллар билан биргаликда организм тўғрисида яхлит маълумотга эга бўлишни, шу билан бирга талабада клиник фикрлаш қobiliятини ривожланишини таъминлайди.

Нейрохирургия модули кейинчалик неврология, травматология, реабилитация ва клиник модулларни ўқитиш учун замин бўлиб хизмат қилади.

Модул дастури тиббий таълим соҳасининг Ўзбекистон Республикаси Давлат таълим стандарти, Педиатрия иши бакалавриат таълим йўналишининг Малака талабларига асосланган ҳолда тузилган. Мазкур модул дастури мавзулари тиббиёт олий таълим муассасалари бакалавриат босқичи клиника олди модулларининг дастур мавзулари билан узвий боғлиқ ҳолда яратилади.

2. Ўқув модулининг мақсади ва вазифалари

2.1. Модулнинг мақсади - талабаларни катталар ва болаларда асаб системаси аъзолари шикастланишини белгиларини, уларни ташхислашни, даволашни ва реабилитациясини ўтказа олишга мос билим, кўникма ва малакаларни шакллантиришдир. Илмий методологик асосларини шакллантириш, кўникмаларини эгаллаш, бўлажак умумий амалиёт шифокори, педиатр мутахассисини Педиатрия иши йўналиши бўйича тайёрлаш

2.2 Модулнинг вазифалари:

- нейрохирургик беморларда неврологик текшириш усулларини ўрганиш;
- ташхислашда ўтказиладиган параклиник текширув усулларини ифодалаш;
- марказий нерв тизими жароҳатланганида биринчи ёрдам кўрсатиш;
- неврологик ва нейрохирургик касалликларни таққослашда клиник фикрларни такомиллаштириш;

2.3. Модул бўйича талабаларнинг билим, кўникмаларига қўйиладиган талаблар:

Талаба:

- модулнинг мақсад ва вазифалари, унинг нейрохирург врачларнинг профессионал фаолияти учун аҳамияти, нейрохирургия таракқиёти тарихи, ривожланиши **ҳақида тасаввурга эга бўлиши;**
- марказий нерв системасининг энг кўп учрайдиган касалликларининг этиологиясини, уларнинг келиб чиқиши, ривожланиши ва тарқалишига ижтимоий, ирсий, климатик ва экологик факторларнинг таъсирини;
- нерв системасининг кўп тарқалган касалликлари фармакотерапияси ва айниқса интенсив терапияси принципларини;
- марказий нерв системаси жароҳатлари ва касалликлари билан беморларни эрта реабилитация ва диспансеризация қилиш йўли билан сурункалашиш ва ногиронликни профилактика қилиш принципларини **билиши ва улардан фойдалана олиши;**
- беморнинг ахволини баҳолаш, беморлар парвариши ва диспансер назоратини ташкил қилишни урганиш;
- касаллик сабабини топиш;
- беморни лаборатория ва бошқа инструментал усуллардан фойдаланилган ҳолда клиник текшириш;
- асосий касалликнинг асоратлари ва йўлдош касалликларни аниқлаш;
- клиник диағноз қўйиш ва асослаш;
- беморнинг ёши, касалликнинг патогенетик ва индивидуал хоссаларини ҳисобга олган ҳолда даво тактикасини аниқлаш;
- ҳар хил соғлиқ гуруҳларига кирадиган кишилар учун реабилитация ва профилактика тадбирларини ишлаб чиқиш;
- нерв тизимининг ҳар хил патологик ҳолатларида ва касалликларида диспансер назоратни ташкил қилиш ва ўтказиш;
- хавфли ҳолатларда бемор ахволининг оғирлигини баҳолаш бирламчи шифокор ёрдамини кўрсатиш ва келгуси тиббий ёрдами тактикасини аниқлаш;
- қўшимча текширишларни асослаш, мутахассисларни жалб қилиш, зарур тиббий ва статистик хужжатларни тулдириш **кўникмаларга эга бўлиши керак.**

3. Асосий қисм

3.1. Модулдаги маъруза машғулотлари мавзулари ва мазмуни, ташкил бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар.

1-мавзу: Бош мианинг жароҳатлари, эпидемиологияси, этиопатогенези, таснифи, патоморфологияси.

2-мавзу: Тугма гидроцефалия, таснифи, клиникаси, ташхиси,

3-мавзу: Орқа мианинг ўсмалари этиопатогенези, таснифи, патоморфологияси

4-мавзу: Бош мианинг туғма чурралари. Этиопатогенези, таснифи, патоморфологияси

3.2. Модулдаги амалий машғулотлар мавзулари ва мазмуни, ташкил бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар.

Амалий машғулотлар 50% назарий ва 50% амалий қисм (клиник ўқув амалиёт)дан иборат бўлган ҳолда ўтказилади.

3.2.1. Амалий машғулотлар мавзулари рўйхати:

1-мавзу: Нейрохирургик туркум касалларини ўрганиш. Ўрганишнинг параклиник методлари. Нейрохирургия бўлими.

2-мавзу. Бош миёна жароҳати, клиникаси, ташхиси, киёслаш ташхиси, даволаш тактикаси

3-мавзу: Умurtқа поғонаси ва орқа миёна жароҳатлари, таснифи, клиникаси, ташхиси ва даволаш

4-мавзу: Тугма гидроцефалия, киёслаш ташхиси, даволаш тактикалари, профилактикаси.

5 – мавзу: Орқа миёна туғма чурраси, таснифи, клиникаси, ташхиси ва даволаш

6-мавзу: Бош миёна ўсмалари, таснифи, клиникаси, ташхиси ва даволаш

3.3. Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Амалий машғулотлар мультимедиа қурилмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир ўқитувчи томонидан ўтказилади.

Амалий машғулотларни ўтказишда қуйидаги дидактик тамойилларга амал қилинади:

- Амалий машғулотларни мақсадини аниқ белгилаб олиш;
- Ўқитувчининг инновацион педагогик фаолияти бўйича билимларни чуқурлаштириш имкониятларига талабаларда қизиқиш уйғотиш;
- Талабада натижани мустақил равишда қўлга киритиш имкониятини таъминлаш;

- Талабани назарий-методик жиҳатдан тайёрлаш ва ҳ.к.

3.4. Модулни ўқитиш давомида эгалланадиган амалий кўникмалар ва компетенциялар:

Модул давомида эгалланадиган амалий кўникмалар рўйхати:

Ўқув амалиётини ўтиш даврида талабалар қуйидаги амалий кўникмаларни ўзлаштиришлари кўзда тутилган:

1. Беморни клинко-неврологик текшириш.
2. Бемор бошига чепец бойламини куйиш.
3. Бемор буйнига Шанц бойламини куйиш.
4. Эхо-ЭГ бажариш техникаси, натижаларини интерпретация қилиш.
5. Ликворни натижаларини интерпретацияси
6. Краниометрия
7. Нерв поялари жаррохатланганида қўл ва оёқларни иммобилизацияси

Модул давомида эгалланадиган компетенциялар (номи, коди) рўйхати:

УК¹ 1. Абстракт фикр юритиш, ходисаларни таҳлил ва синтез қилиш қобилиятига эга бўлиш;

УК 2. Дунёқарашни шакллантириш учун фалсафий билимларнинг асосларидан фойдаланиш қобилияти;

УК 3. Ностандарт вазиятларда ҳаракат қилиш қобилияти, қабул қилинган қарорлар учун ижтимоий ва ахлоқий жавобгарликни олишга тайёрлик;

УК 4. Ўз-ўзини ривожлантиришга, англашга, ўқишга, ижодий салоҳиятдан фойдаланишга тайёрлик;

УКК² 1. Касбий фаолиятнинг стандарт вазифаларини ахборот, библиографик манбалар, биотиббӣёт терминологияси, ахборот-коммуникация технологиялари ва ахборот хавфсизлигининг асосий талабларини ҳисобга олган ҳолда ҳал қилишга тайёрлик;

УКК 2. Профессионал фаолиятдаги муаммоларни ҳал қилиш учун оғзаки ва ёзма равишда рус ва хорижий тилларда мулоқот қилишга тайёрлик;

УКК 3. Тиббий ҳужжатларни юритишга тайёргалик;

УКК 4. Неврологик текширувларни ўтказиш билиш ва текширилувчиларнинг неврологик ҳолатини баҳола билиш;

УКК 5. Тиббий текширувлар ўтказишда кўзда тутилган тиббий асбоблардан фойдаланишга тайёрлик.

Модул давомида клиник ўқув амалиётни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

УК¹- умумий компетенция

УКК² – умумий касбий компетенция

Талабаларнинг клиник -ўқув амалиёти кафедранинг клиник базаларида ўтказилади. Клиник машғулотда амалий кўникмаларга ўргатиш жараёни батафсил режалаштирилади ва 3 босқични ўз ичига олади:

1. Кириш қисми – машғулотнинг мақсади ва вазифалари аниқланади, ўрганилаётган кўникмадан фойдаланишнинг мотивацион асоси, унинг назарий жиҳатлари муҳокама қилинади. Агар техник воситаларни қўллаш талаб этилса (динамометрия, ЭКГ асбоби, тонометр, периметр ва ш.ў.), унда уларнинг таъсир механизми, қўллаш техникаси таништирилади.
2. Кўникмани намойиш қилиб бериш ва кўп марта машқ қилиш – бунда кўникмани босқичларга тўғри тақсимлашга алоҳида эътибор қаратилади. Тескари алоқани олгунга қадар, яъни ўрганаётган шахс мустақил, бироқ педагог назорати остида бажара олганда, кўникмани бажаришнинг барча босқичларини умумлаштириш, ўзаро бир-бирида кўп марта машқ қилиш ва амалий кўникмага эга бўлиш.
3. Хулоса – талаба ушбу кўникманинг педагог назоратида аҳамиятини муҳокама қилиш ва уни турли вазиятларда қўллаш. Ўқитиш жараёнида юзага келган муаммоларни аниқлаш ва ҳал қилиш.

Талабаларга бажарилаётган амаллар алгоритми мавжуд бўлиши лозим (кафедранинг услубий қўлланмасида касбий йўриқномалар батафсил ёритилган, ўқув хонаси деворига схема кўринишида осиб қўйилган бўлиши лозим). Ўқитувчи назорат қилади ва керак бўлганда талабалар ишидаги хатоликларни тўғрилайди. Талаба, унинг хатоси нимада эканлигини, ўқитувчига ва бошқа талабаларга тушунтириб беради ва сўнгра муолажани такрорлайди. Интерфаоллик шунда намоён бўладиги, бунда бошқа талабалар эксперт сифатида чиқишга ва ўқитилаётган талабанинг амалий кўникмани тўғри ўзлаштирганлигини баҳолашга тайёр бўлишлари лозим.

Машғулот сўнггида ўқитувчи ҳар бир талабанинг амалий кўникмани ўзлаштирганлик даражасини баҳолайди. Талаба амалий кўникмани ўзлаштира олмаган вазиятларда, машғулотдан ташқари вақтда мустақил ўзлаштириш тавсия этилади.

4. Мустақил таълим ва мустақил ишлар, ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

4.1. Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг мавзулар рўйхати:

1. Нейрохирургия ривожланиши тарихи.
2. Нейрохирургияда отоневрологик ва офтальмологик текшириш усуллари.
3. Бош мия шиши.

4. Травматик каротид каверноз туташма (ККС).
5. Болаларда бош мия усмаларининг узига хос хусусиятлари
6. Краниоспинал усмалар.
7. Болаларда бош мия жароҳатининг узига хос хусусиятлари.
8. Ёток яралар профилактикаси ва даволаш.
9. Бош мия эхинококкози
10. Арнольд-Киари аномалияси.

4.2. Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг шакллари:

Тиббиёт касбига кириш модули бўйича тавсия этилаётган мустақил ишлар модуль тизимида турли хил кейс, вазиятли масала ва кроссвордлар шаклида амалга оширилади.

4.3. Мустақил таълим ва мустақил ишларни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Нейрохирургия модули бўйича мустақил иш аудитория ва аудиториядан ташқари ўтказилади.

Талаба мустақил ишни ташкил этишда қуйидаги шакллардан фойдаланилади:

- аудитория машғулотларидан ташқари тренажёр, виртуал нейрохирургияда тақдим этилган амалий кўникмаларни педагог назоратида сон ва сифат жиҳатдан бажариш ва амалий кўникмаларни ўзлаштириш дафтарларида акс эттириш;
- айрим назарий мавзуларни ўқув адабиётлари ёрдамида мустақил ўзлаштириш;
- берилган мавзу бўйича ахборот (реферат) тайерлаш;
- модулнинг бўлимлари ёки мавзулари устида махсус ёки илмий адабиётлар (монографиялар, мақолалар) бўйича ишлаш ва маърузалар қилиш;
- вазиятли ва клиник муаммоларга йўналтирилган вазиятли масалалар ечиш;
- моделлар ясаш, кроссвордлар тузиш, органайзерлар тузиш ва ҳ.к.

Нейрохирургия, болалар нейрохирургияси модули бўйича курс иши режада кўзда тутилмаган.

Модуль бўйича талабалар билимини назорат қилиш турлари ва баҳолаш мезонлари

Нейрохирургия, болалар нейрохирургияси модули бўйича назорат турлари

ва баҳолаш мезонлари ҳақидаги маълумот модул бўйича биринчи машғулотда талабаларга эълон қилинади.

Талабаларнинг модул бўйича ўзлаштириш даражасининг Давлат таълим стандартларига мувофиқлигини таъминлаш учун қуйидаги назорат турлари ўтказилади:

- жорий назорат (ЖН);
- якуний назорат (ЯН).

ЖОРИЙ НАЗОРАТ (ЖН)

Жорий назоратда талабанинг модул мавзулари бўйича билим, амалий кўникма ва компетенцияларни эгаллаш даражасини аниқлаш ва баҳолаб бориш кўзда тутилади. Нейрохирургия, болалар нейрохирургияси модули бўйича ЖН оғзаки, ўргатувчи-назорат тестлари, тарқатма материаллари билан ишлаш, вазиятли масалалар, уйга берилган вазифаларни текшириш ва шу каби бошқа шаклларда ўтказилиши мумкин.

Баҳолашда талабанинг билим даражаси, амалий машғулот материалларини ўзлаштириши, назарий материал муҳокамасида ва таълимнинг интерактив усулларида иштирокининг фаоллик даражаси, шунингдек, амалий билим ва кўникмаларни ўзлаштириш даражаси, компетенцияларни эгаллаш (яъни назарий, аналитик ва амалий ёндошувлар) ҳисобга олинади.

Ҳар бир машғулотда барча талабалар баҳоланиши шарт. Максимал балл 100, ўтиш бали 55 балл.

Жорий назоратда талабалар билими таълим моделига асосланган ҳолда назарий ва амалий босқичларда амалга оширилади.

Модулга ажратилган 1,5 кредитни талаба ЖН давомида йиғади.

Модул бўйича таълим олувчи рейтингни қуйидагича аниқланади:

Балл	ECTS баҳо	ECTS нинг таърифи		Баҳо	Таърифи
86-100	A	"аъло" – аъло натижа, минимал ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; муаммоли саволларни	5	аъло

			<p>аниқлаши, ўз қарашларини илмий-амалий тилда асослаб бера олиши;</p> <p>модулнинг таянч тушунчаларини билиши ва уни қисқа вақт ичида илмий ва амалий масалаларни ечишда самарали қўллай олиши;</p> <p>ностандарт вазиятларда муаммоларни мустақил ва ижодий ҳал қила олиш қобилиятини кўрсата олиши;</p> <p>амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши;</p> <p>амалий масалаларни қисқа, асосланган ва рационал равишда ҳал этиши;</p> <p>модул дастурида тавсия этилган асосий ва қўшимча адабиётларни тўлиқ ва чуқур ўзлаштириши;</p> <p>модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаш, уларга танқидий баҳо бериш ва бошқа модуллар илмий ютуқларини қўллай олиши;</p> <p>назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда юқори маданият даражасига эга бўлиши лозим;</p>		
81-85	В	"жуда яхши" – ўртадан юқори натижа, айрим ҳатоликлар билан	<p>модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши;</p> <p>терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши;</p> <p>ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши;</p> <p>модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт</p>	4	яхши

			<p>ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши;</p> <p>стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши;</p> <p>амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши;</p> <p>амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги;</p> <p>модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши;</p> <p>ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши;</p> <p>назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда жуда яхши маданият даражасига эга бўлиши лозим;</p>		
71-80	С	"яхши" – ўртача натижа, сезиларли ҳатоликлар билан	<p>модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши, аммо бир оз камчиликлар билан;</p> <p>терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши;</p> <p>ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши;</p> <p>модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни</p>		

			<p>қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши;</p> <p>стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши;</p> <p>амалий кўникмаларни мустақил равишда бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни эгаллаши, аммо бир оз камчиликлар билан;</p> <p>амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги;</p> <p>модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши;</p> <p>ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши;</p> <p>назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда яхши даражага эга бўлиши лозим;</p>		
60-70	D	"қониқарли" – суи натижа, қўпол камчиликлар билан	<p>давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида етарли билим хажмига эга бўлиши;</p> <p>терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим хатоларга йўл қўйиши;</p> <p>жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши;</p> <p>амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил аммо ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши;</p> <p>компетенцияларни мустақил, аммо ҳатоликлар билан эгаллаши;</p> <p>модулининг умумий</p>	3	Қони қарли

			<p>тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши;</p> <p>педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши;</p> <p>ўқиётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши;</p> <p>назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;</p>		
55-59	Е	"ўрта" – минимал натижага тенг	<p>давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида қониқарли билим ҳажмига эга бўлиши;</p> <p>терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим қўпол хатоларга йўл қўйиши;</p> <p>жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда ва хатоларга йўл қўйганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши;</p> <p>амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил эмас ва ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши;</p> <p>компетенцияларни мустақил эмас ва ҳатоликлар билан эгаллаши;</p> <p>модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши;</p> <p>педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши;</p> <p>ўқиётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши;</p> <p>назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;</p>		

31-54	FX	"қониқарсиз" – минимал даражадаги билимларни олиш учун қўшимча мустақил ўзлаштириши зарур	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; илмий терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий мантикий хатоларга йўл қўйса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.	2	Қониқарсиз
0-30	F	"мутлоқ қониқарсиз" – тўлиқ қайта ўзлаштириши лозим	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий ва қўпол мантикий хатоларга йўл қўйса ёки умуман жавоб бермаса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса ёки умуман бажармаса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.		

ЯКУНИЙ НАЗОРАТ (ЯН)

ЖН га ажратилган кредитларни тўлиқ тўплаган саралаш балини тўплаган талаба ЯНга киритилади. ЯНда талабанинг билим, амалий кўникмалари модулнинг умумий мазмуни доирасида баҳоланади. ЯНда саралаш балини (55балл) йиға олмаган талаба ЯНдан ўтмаган ва модулни ўзлаштирмаган деб ҳисобланади (ЖНда кредитни тўлиқ йиғган бўлса ҳам). Таълим муассасаси ректорининг буйруғи билан ички назорат ва мониторинг бўлими раҳбарлигида тузилган комиссия иштирокида якуний назоратни ўтказиш жараёни даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда, якуний назорат натижалари бекор қилинади ва якуний назорат қайта ўтказилади.

Касаллиги сабабли якуний назоратни топшира олмаган талабаларга факультет декани фармойиши асосида, ўқишни бошлаганидан сўнг икки ҳафта муддатда топширишга рухсат берилади.

Семестр якунида якуний назоратда саралаш балидан кам балл тўплаган талаба академик қарздор ҳисобланади.

Академик қарздор талабаларга семестр тугаганидан кейин қайта ўзлаштириш учун бир ой муддат берилади. Шу муддат давомида модулни ўзлаштира олмаган талаба факультет декани тавсиясига кўра белгиланган тартибда ректорнинг буйруғи билан талабалар сафидан четлаштирилади.

Талаба назорат натижаларидан норози бўлса, модул бўйича назорат тури натижалари эълон қилинган вақтдан бошлаб бир кун мобайнида факультет деканига ариза билан мурожат этиши мумкин. Бундай ҳолда факультет деканининг тақдимномасига кўра ректор буйруғи билан 3 (уч) аъзодан кам бўлмаган таркибда апелляция комиссияси ташкил этилади.

Апелляция комиссияси талабаларнинг аризаларини кўриб чиқиб, шу куннинг ўзида хулосасини билдиради.

Баҳолашнинг ўрнатилган талаблар асосида белгиланган муддатларда ўтказилиши ҳамда расмийлаштирилиши факультет декани, кафедра мудири, ўқув бўлими ҳамда ички назорат ва мониторинг бўлими томонидан назорат қилинади.

5. Асосий ва қўшимча ўқув адабиётлар ҳамда ахборот манбаалари

5.1. Асосий адабиётлар.

1. Кариев М.Х. Кариев Г.М. Нейрохирургия. Ташкент, 2018. 480 бет.
2. Можаев С.В. Нейрохирургия.. Москва, 2009. С. 375.

5.2 Қўшимча адабиётлар:

1. Кариев Г.М., Очилова Г. Параклиник текширув усуллари. Методик кулланма. Тошкент 2014й.
2. Мирсадиков Д.А. Бош миянинг жароҳатланиши. Методик қўлланма. Тошкент, 1997й.
3. Кариев Г.М., Тухтамурадов Ж. Бош мия ўсмалари. Методик- ўқув қўлланма. Тошкент, 2016 й.

3.3. Интернет сайтлари

1. www.neurosurgery.com
2. <http://in-med.ru/>
3. <http://referat.niv.ru/referat/>
4. www.rkka.ru/doks/med.htm
5. www.medmir.ru; <http://medic.med.uth.tmc.edu/Lecture/Main/Griff5.htm>;
6. www.wplus.ru; catalog.delovik.com.

НЕЙРОХИРУРГИЯ, БОЛАЛАР НЕЙРОХИРУРГИЯСИ МОДУЛИ СИЛЛАБУСИ

Тўлиқ номи	Нейрохирургия, болалар нейрохирургияси		
коди:	Кредит ҳажми: 1,5 Шундан: ЖН – 1,5 кредит: ЯН- о кредит – (мажбурий)	Модул ўтилиш даври: 10 семестр	ECTS value: 5
Таълим йўналиши	5510200 – «Педиатрия иши»	5 босқич бакалаврлари	
Модулнинг давомийлиги	6 кун		
Ўқув соатлари ҳажми:	Жами соат:	54	
	Шунингдек:		
	маъруза	8	
	амалий машғулот	10	
	клиник ўқув модуллари	18	
	мустақил таълим	18	
Ўқув модулининг статуси	Клиник модуллар блоки		
ОТМ номи, манзили			
Кафедра номи			
Мазкур курснинг ўқитувчилари ҳақида маълумот	Лекторлар Ф.И.Ш. Амалий машғулот ўтказувчиларнинг Ф.И.Ш.	E-mail:	E-mail:
Машғулот вақти ва жойи			
Модулнинг мазмуни	Нейрохирургия, болалар нейрохирургияси модули давомида асаб тизимида морфо-функционал хусусиятлари ва патологияси ўрганилади. Болаларда бош миянинг ва орқа миянинг жароҳатларида ва ўсмаларида ўзига хос хусусиятлари ўрганилади. Асаб тизимидаги туғма нуқсонларини чуқур ўрганилиб ундаги даволаш тадбирлари ўрганилади.		
Пререквизитлар	Неврология, травматология, нормал анатомия модуллари ҳисобланади.		
Постреквизитлар	Нейрохирургия модули барча клиник модуллари учун назарий замин бўлиб хизмат қилади.		
Модулнинг мақсади	Талабаларни катталар ва болаларда асаб системаси аъзолари шикастланишини белгиларини, уларни ташхислашни, даволашни ва реабилитациясини ўткази олишга мос билим, кўникма ва малакаларни шакллантиришдир.Илмий методологик асосларини шакллантириш, кўникмаларини эгаллаш, бўлажак умумий амалиёт шифокори, педиатр мутахассисини педиатрия иши йўналиши бўйича тайёрлаш		
Модулнинг вазифалари	Нейрохирургик беморларда неврологик текшириш усулларини ўрганиш		

	<ul style="list-style-type: none"> - ташхислашда ўтказиладиган параклиник текширув усуллари ифодалаш - марказий нерв тизими жароҳатланганида биринчи ёрдам кўрсатиш - неврологик ва нейрохирургик касалликларни таққослашда клиник фикрларни такомиллаштириш <p>Модуль бўйича талабаларнинг билим кўникма ва малакаларига қуйидаги талаблар қўйилади.</p>
модуль бўйича талабалар билими, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар	<p>Талаба тасавурга эга бўлиши керак:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бош миyanинг ва орқа миyanинг анатомияси ва физиологияси; - Бош миyanинг жароҳатланиши, асаб тизимининг туғма ривожланишидаги нуқсонлари, асаб тизимининг кон томир касалликлари, уларни ташхислаш ва даво муолажаларни тартиби. <p>Талаба билиши керак:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Асаб тизимининг болаларга хос тузилиши ва физиологиясини; – Болаларга хос туғма ва ортирилган асаб тизимидаги касалликларини; – Нейрохирургик беморларни касаллик тарихини тўлдиришни; – Нейрохирургик беморларда клиник - неврологик текширувини; – Нейрохирургик беморларда асосий параклиник текширув усуллари қўллашни; – Беморларда қўлланиладиган диагностик текширув усуллари; – Рентгенологик, сонографик, электрофизиологик ЭхоЭГ, ЭЭГ усуллари ифодалаш ва қўллаш; – Тахминий ташхисни қўйишни; – Нейротравмаларда бирламчи ёрдам кўрсатишни; – Асаб тизими жароҳатланганида беморларни транспортировкасини бажара олишни; – Нейрохирургик беморни ажрата билиш ва босқичма босқич уларни даволаш тактикасини; – Ярага бирламчи ишлов беришни – Бош ва бўйин соҳасига юмшқок боғлам қўйишни – Нерв тутамлари жароҳатланганида қўл ва оёқни имобилизациясини <p>Талаба бажара олиши керак:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Беморнинг касаллик турига қараб керакли бўлган текширув усуллари тайинлаш, ташхисни қўйиш, керакли бўлган текширув усуллари буйириш ва ташхислаш жараёнида беморни кутилаётган даво муолажаларни белгилаш; – Маълумотларга асосланиб беморни нейрохирург мутахассисларга юбориш.
Таълим бериш усуллари	маъруза амалий машғулотлар клиник ўқув амалиёт
Таъминот	Видеоматериаллар, презентациялар, компьютер дастурлари, дарсликлар, тарқатма материаллар, тестлар, вазиятли масалалар, ўқув қўлланмалар.

Ўқитиш натижалари:

Модулни яқунлаганда талаба билади:

- Бош миёя лат йишидаги патоморфологик ўзгаришлар

- Орқа миянинг эзилиш сабабалари
- Периферик нерв пояси жарохатланганида нерв поясига бирламчи чок қўйиш
- Бош миянинг пешона бўлаги ўсмаларида кузатиладиган асаб ўчок белгилари
- Гидроцефалияда қўлланадиган замонавий даволаш усуллари
- Бош мия чурраларида бошқа касалликлар билан таққослаш усуллари

Модулни якунлаганда талаба бажара олади:

- ахамиятга эга бўлган бош миядаги марказларини топографияси;
- Эхо-ЭГ ўтказиш;
- Электроэнцефалографияни ифодалаш;
- Каллага чепец боғламини қўйиш;
- Бош фйланасини ўлчаш;
- МРТ ва МСКТ текширувини бош миядаги касалликларда таққослаш
- Беморларга Шанц боғламини қўйиш;
- Асаб тизимини текширганда касаллик тарихини тўлдириш;
- Жарохат ярасиги боғлам қўйиш;